MŪSŲ ŽINIOS

LPS Tauragės rajono taryba

SĄJŪDIS

1989 m. rugpjūčio 18 d.
Nr. 10

ŠALIN GĖDINGĄ PAKTĄ!

Rugpjūčio 20 d. 14 val. 30 min. minėjimas Tauragės vasaros estradoje. Rugpjūčio 23 d. 19 val. akcija „Baltijos kelias“, susitinkame Panevėžio — Pasvalio kelio 13-14 kilometre

JAU kuris laikas Lietuvos darbo žmonės pasirašinėja po laišku TSRS, VFR, VDR vyriausybėms, SNO Generaliniam sekretoriui. To laiško tekstas yra toks:

1939 m rugpjūčio 23, rugsėjo 28 ir 1941 m. sausio 10 d. slaptaisiais protokolais prie vadinamo Molotovo—Ribentropo pakto Lietuva tapo derybų tarp Vokietijos Reicho ir Tarybų Sąjungos objektu. 1940 m. birželio 15 d. Lietuva buvo raudonosios armijos okupuota, o rugpjūčio 3 d. aneksuota — prieš Lietuvos gyventojų valią įjungta į TSRS sudėtį.

Vokietijos Reicho ir Tarybų Sąjungos vyriausybių politiniai ir kariniai veiksmai Tautų Sąjungos narių Lietuvos, Latvijos ir Estijos atžvilgiu yra grubus tarptautinės teisės pažeidimas.

Reikalaujame, kad TSRS, VFR, VDR vyriausybės paskelbtų Molotovo—Ribentropo pakto slaptuosius protokolus neturinčiais juridinės galios nuo pat jų pasirašymo momento.

Reikalaujame, kad TSRS likviduotų Molotovo—Ribentropo pakto pasekmes — išvestų iš Pabaltijo valstybių savo okupacinę kariuomenę ir leistų šių valstybių tautoms pačioms nustatyti politinę - socialinę santvarką Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

Prašome SNO Generalinį Sekretorių atsiųsti atstovus stebėti, kaip bus vykdomi laisvi rinkimai Pabaltijo valstybėse.

Nežiūrint įvairių atkalbinėjimų, trukdymų, gąsdinimų, Lietuvoje šį laišką jau pasirašė daugiau kaip 1 milijonas žmonių. Parašai teberenkami.

Tauragės rajone jau surinkta daugiau kaip 10 tūkstančių parašų. Labai norime, kad šis laiškas patektų į kiekvieno doro žmogaus rankas — ar darbovietėje, ar gyvenvietėje. Rūpi, kad jį galėtų pasirašyti ir kiekvieno atokesnio kaimo žmonės. Tam reikia, kad Sąjūdžio grupės, atostogaujantys studentai, moksleiviai irgi ateitų į talką, drąsiau, ryžtingiau imtųsi šio darbo.

Pasirašydami po šiuo laišku, mes išreikšime savo požiūrį į jame keliamus klausimus. Sunku tikėti, kad mūsų reikalavimai bus įvykdyti, tačiau išreikšti savo požiūrį galime ir privalome. Tegu apie jį būna žinoma visiems, kas domisi Lietuva, Pabaltiju, kas pritaria ar nepritaria mūsų veiksmams. Norime vieno: kad nugalėtų istorinė tiesa.

Sekmadienį, rugpjūčio 20 d. 14 val. 30 min. Tauragės vasaros estradoje — Molotovo ir Ribentropo pakto pasirašymo 50-mečio minėjimas.

Trečiadienį, rugpjūčio 23 d. 19 val. Pabaltijo žmonės susikabins rankomis. Gyva žmonių virtinė sujungs tris sostines: Vilnių, Rygą ir Taliną, daugelyje vietų vyks mitingai, vienybės, solidarumo, tautų draugystės demonstracijos.

Kviečiame tauragiečius dalyvauti ir minėtame minėjime, ir neregėto masto akcijoje, kurią organizuoja Lietuvos Sąjūdis, Latvijos, Estijos Nacionaliniai frontai. Dar kartą parodykime, kaip mes mokame susitelkti, išreikšti savo valią.

Akcijos metu tauragiečiams siūloma būti Panevėžio — Pasvalio kelio 13—14 kilometre. Autobusai iš Tauragės išvyks 13 val. nuo turgavietės. Nuosavais automobiliais irgi važiuokime į tauragiečiams rekomenduotą vietą.

Susitelkime, susikabinkime rankomis- Dalyvaukime!

TAUTA NORI VISKĄ ŽINOTI

1940 birželio 24 d. Stalinui buvo pasiųsta telegrama: „1940 m. birželio 24 d. mes, Kauno darbo žmonės, susirinkę į mitingą, karštai sveikiname Jus, brangus Josifai Visarionovičiau, ir reiškiame giliausią padėką už paramą mūsų kovoje prieš kruviną Smetonos režimą".

Taip džiaugėsi žmonės, kurie save vadino komunistais. Jų buvo keli šimtai. Bet ir jie įėjo į istoriją, į kruviną, tragišką mūsų tautos likimą. Linksniuojame Staliną, Dekanozovą, Suslovą, Beriją ir kitus žmogžudžius, bet savus užmirštame. Gal neužmirštame, tik kažkaip gėda, kai pagalvoji apie lietuvį, kuris naikino savo tautiečius.

Dar Lietuva buvo formaliai nepriklausoma, o 1940 m. liepos 7 d. saugumo departamento direktorius Ant. Sniečkus patvirtino masinių areštų operatyvinį planą: „Operaciją pravesti vienu metu, visoje Lietuvoje, naktį iš 11 į 12 d. Suimti numatytus visų partijų vadovus ir jų šeimos narius, ir artimuosius".

Vien Kaune buvo suimta daugiau kaip 200 tarnautojų ir kitų intelegentų, suimtos jų žmonos ir kiti šeimos nariai. Iš tų suimtųjų beveik neišliko gyvų.

Dar ir dabar kai kas užstoja A. Sniečkų, A. Guzevičių, kitus, kurie save laikė lietuviais, o gerinosi tam Kaukazo išsigimėliui, jo diktatui. Jokia pasaulio šalis nepernešė tokio siaubo, kaip Lietuva ir kitos Pabaltijo respublikos.

Jeigu tauta nori būti laisva, jinai turi būti narsi ir vieninga. Turėdamas atostogas, praeitą mėnesį išvažinėjau daugiau kaip pusę Lietuvos. Kaip pasikeitė vaizdas krašte, patys žmonės! Stagnacijos laikotarpiu buvo sunaikinta daug mūsų tautai brangių paminklų. Ką galvojo generolas Bertašiūnas, davęs nurodymą susprogdinti Trijų kryžių paminklą Vilniuje, ką galvojo „stribitėliai", miklinę akies taiklumą į pakelėse stovinčius kryžius. Kai pagalvoji, kas mus valdė, kas sėdėjo valdiškose kėdėse, plaukai šiaušiasi. Ar tai buvo žmonės, ar manekenai, neturintys nei širdžių, nei tėvynės jausmo?

Per vienerius metus vėl atstatyti išniekinti paminklai, kryžiai. Kur tik važiuoji, baltuoja varžydamiesi ornamentais, grožiu, pakelių kryžiai. Rajonuose stovi gražūs paminklai stalinizmo aukoms atminti. Atstatytas laisvės paminklas Kaune, Laisvės paminklai Ukmergėje, Molėtuose, Balnikuose, Šiauliuose, kitose vietose. Pagerbti mūsų rašytojų gimtieji sodžiai, jų garbei sukurti paminklai. Nors barbarai naikino 40 metų, bet mes atstatėme per vienerius. Kol kas mūsų krauju permirkusi žemė daug ką slepia. Žmonių širdys taip pat daug ką slepia iš praeities, nes laiku neturėjo galimybės prabilti. Slepia dar mūsų tėviškės žemė žuvusius partizanus. Teko būti 12 partizanų laidotuvėse Alantoje, o taip pat Dubingiuose, Širvintuose, Molėtuose, Žygaičiuose, Eržvilke. Bet dar tūkstančiai mūsų brolių guli nežinomose vietose, o mūsų pareiga juos tinkamai palaidoti. Kur jų sulaidota po daug, nėra galimybių vežti juos į kapines, reikėtų pastatyti kryžius, paminklus ir pašventinti tas vietas. Neturi likti nežinomas nė vienas partizanas. Čia gali prisidėti ir buvę liaudies gynėjai. Juk jie daugiausia žino.

Buvusieji liaudies gynėjai, nesivaržykite padėti mums, patarti ar parodyti, kur vežėte iš Tauragės partizanus, į Oko mišką ar į kitas vietas, kur jų kapai. Mes Jus taip pat kviečiame ir į diskusijas, ir į tikrą darbą vardan atgimstančios Lietuvos. Padėkite mums išaiškinti, kas kur užkastas, tegu mamos, žmonos nors po ilgo laiko sužino, kur artimųjų kapai.

Ged. KATINAS
Tauragės tremtinių klubo pirmininkas

POKALBIS SU ALGIU KAVALIAUSKU

ATSIPRAŠOME dėl nemalonios klaidos J. Eskio straipsnyje „Papasakokit, karo veteranai" š. m. liepos 1 d. „Mūsų žinių" Nr. 9.

Jurgis Eskys parašė mums:

Savo straipsnyje aš neteisingai, nors nesąmoningai, apšmeižiau Algį Kavaliauską, priskyręs jam 1945 m. žiauriai su manimi pasielgusio liaudies gynėjo darbą. Pasirodo, tai buvo kitas žmogus, tik labai panašus. A. Kavaliauską aš susitikau praėjus 15 metų po mano aprašomų įvykių ir visą laiką buvau įsitikinęs, kad tai buvęs mano skriaudėjas.

Nuoširdžiai atsiprašau A. Kavaliausko, jo šeimos, jo vaikų už neatsakingai padarytą mano klaidą.

J. ESKYS

Su A. Kavaliausku susitikau jo namuose, atsiprašiau už mūsų laikraščio nepelnytai suteiktą skriaudą. A. Kavaliauskas sutiko, kad keletą mūsų pokalbio minčių būtų atspausdinta:

J. R. Kiek jums metų buvo 1945-aisiais?

A. K. Nepilnai 13.

J. R. Kur gyvenote tuo metu? Ar atsimenate to meto įvykius?

A. K. Visą laiką gyvenau Tauragėje. Tą metą atsimenu puikiai, pavyzdžiui, kaip nešiau valgyti „Šubartinėje" tardomam politiniam kaliniui Vaclovui Jancevičiui...

J. R. Jūs buvote liaudies gynėju? Kuo paskatintas juo tapote?

A. K. Taip, tai atsitiko 1950 metais. Niekas mano noro neklausė. Toks buvo komjaunimo nukreipimas.

J. R. Iki kurio laiko dirbote šį darbą? Ar teko dalyvauti gyventojų trėmimuose?

A. K. Po Stalino mirties 1954 m. keitėsi įstatymai, liaudies gynėjai buvo išformuoti. Trėmimuose niekuomet neteko dalyvauti. Mano būrys tiesiogiai kovojo su ginkluotais „miško broliais".

Tačiau trėmimų mechanizmą žinojau. Noriu pasakyti, kad šiuo metu formuojasi neteisinga nuomonė apie liaudies gynėjų „aktyvumą", „žiaurumą", „visagalystę" trėmimuose. Mes, paprasti Lietuvos žmonės, buvome mažyčiais sraigteliais šioje mašinoje. Prieš akcijas, iš vakaro

liaudies gynėjai, o ir šiaip tarnautojai, būdavo uždaromi, niekur neišleidžiami, nieko jiems neaiškinama. Tik paryčiui, visi saugumiečių išvaromi, išskirstomi grupėmis ir išvežami šiam darbui. Neneigiu, kad tarp šių žmonių pasitaikydavo ir žiaurių, ir nedorų. Tokių visuomet buvo, yra, matyt, ir bus. Žmogiškumo mes niekuomet nepraradome. Netiesa, kad mes turėjome kokią tai iniciatyvinę trėmimų teisę. Kaip atsirasdavo tie sąrašai, mes nežinojome.

J. R. Ačiū už pokalbį. Man juo labiau skaudi mūsų klaida, kai pajutau, jog sudėtinguose ir tragiškuose ano meto įvykiuose Jūs išlikote sąžiningas ir žmogiškas.

Kalbėjosi Julius RAGELSKIS

Perlaidoti palaikai

JAM BUVO tik dvidešimt penkeri, kai nustojo plakti jauna širdis. Mėgo techniką, buvo judrus, linksmas, troško mylėti, bet Lietuvą apgaubė juodi prievartos debesys, atplėšė jį nuo darbo. Jis nemokėjo lankstytis ir keliaklupščiauti, ne jam buvo skirta vergo dalia. Jis paėmė į rankas šautuvą ir tapo Lietuvos partizanu, kad su ginklu rankose kovotų už jos laisvę už išniekintas sodybas, už savo brolius ir seseris, kurių kaulais nuklotas neaprėpiamos Sibiro platybės. Jis turėjo tam teisę. Šių metų liepos 16 dieną Žygaičių kapinėse buvo perlaidoti Lietuvos partizano Alfonso Kučinsko, žuvusio 1948 metais, palaikai. Atlaikius pamaldas, prie jo kapo įvyko mitingas.

Matyt, mūsų rajone dar įvyks daug panašių laidotuvių, kai pagaliau sužinosime, kurioje pamiškėje, kurioje palaukėje užkasti sunkiais pokario metais žuvę lietuviai. Kiekvienas jų turi teisę tapti žinomu, būti palaidotas kapinėse.

Su žvaigžde kepurėje

Mokėjom rusiškai: trava, korova,
Dar pasisveikint, ačiū pasakyti,
Kai į žodyną braute įsibrovė
Toks keistas žodis — istrebitel.

Lėktuvą naikintuvą taip vadino
Ir aukštą vyrą su žvaigžde kepurėj.
Užvertę galvas, žvelgėm į mėlynę
Pamatę naikintuvų būrį.

Priėjo tas žmogus ir dingti liepė.
Išgėręs buvo. Rankoj ginklą laikė.
Ir tarėmės sulindę į palėpę,
Kodėl žvaigždėtųjų bijoti reikia.

Vienur nušovė šunį, kad nelotų.
Kitur neklausę arklį pasikinkė.
— Ar vaikšto čia kas nors iš miško?—kvotė.
— Meluoja!, — rėkė, — buožės nelaimingi!

Ir gūžėsi valstietis jų sulaukęs,
Prigąsdintas juos valgydino, girdė.
Kas buvo jie: naikintojai ar aukos,
Ką jautė juos pagimdžiusiųjų širdys.

Išėjo temstant, ir tą pačią naktį
Kažkur tai tolo, tai artėjo šūviai.
O juk galėjo kraujo jau pakakti,
O juk galėjo jau nežūt lietuviai.

Lietuviškai vadino juos gynėjais,
Tik nežinia, nuo ko ir ką jie gynė.
Akli, paklusnūs — nesusiprotėjo,
Kur Rodina, o kur tikra Tėvynė.

Br. JAGMINAS

Sutvarkykime Tauragės senąsias kapines

LIETUVIAI nuo seno gerbė amžino poilsio vietas — medžiais apsodindavo, gražiai aptverdavo. Pokario metu, griaunant tradicijas ir papročius, keitėsi ir kai kurių lietuviškų kapinių veidas — nyko apleisti kapai, dygo piktžolės.

Tokios dalios susilaukė ir senosios Tauragės kapinės, kurios buvo uždarytos 1971 metais. Dabar, mėginant grįžti prie senųjų tradicijų, turėtų sugrįžti ir pagarba daugelio tauragiečių amžino poilsio vietai. Tai svarstėme Sąjūdžio rajono taryboje, dalyvaujant visuomenės ir miesto valdžios atstovams. Pokalbyje miesto VK pirmininkė G. Skvernevičiūtė ir KĮK viršininkas E. Šimkus nelabai užtikrintai pasakė, kad kapines tikrai tvarkys, tik kada ir ką padarys, parodys laikas. Neabejodama valdžios pastangomis ir suprasdama tradiciškai mažas galimybes tokiuose darbuose, Sąjūdžio rajono taryba kreipiasi:

Mieli tauragiečiai! Kapinės — žmonių tarpusavio santykių, padorumo ir kultūros veidrodis. Jų aplinkai reikalinga tvarka, rimtis, ramybė, todėl skaitome, kad senųjų Tauragės miesto kapinių ir jų aplinkos tvarkymo nereikėtų atidėlioti. Siūloma miesto VK, sutelkus Tauragės įmonių jėgas, tai padaryti iki š. m. lapkričio 1 d. Manome, kad jokia įmonė neatsisakys padėti. Neliks nuošalyje ir Sąjūdis. Tikime, kad ir Jūs, gerbiami tauragiečiai, atsiliepkite į kvietimą padirbėti tvarkant apleistus kapus.

Kada gersime švarų vandenį?

NE VIENAS tauragietis reiškia susirūpinimą dėl geriamo vandens. Kaip žinome, jame labai daug geležies, todėl gyventojų domėjimasis, kada prasidės nugeležinimo stoties statyba, suprantamas.

Sąjūdžio rajono taryba pamėgino išsiaiškinti padėtį. Beje, 89. 02. 25 „Leniniečių balse" Nr. 26 rajono VK pirmininkas A. Ridulis informavo visuomenę, jog nugeležinimo stotis, kurios vertė 1,04 mln. rub., bus pradėta statyti 1990 m. Taigi, po poros metelių turėtume gerti krištolinį vandenį. Deja, tenka pažymėti, kad rajono statybinės organizacijos, šiuo metu formuojančios darbų planus kitiems metams, minėto objekto statyti 1990 m. nenumato.

Suprantame, laikai keičiasi, likviduotas objekto užsakovas — agropromas, bet mums, tauragiečiams, ne geriau. Norime gyventi sveiki, gerti švarų vandenį, todėl prašome rajono vadovybę informacijos rajono laikraštyje — kada, Jūsų nuomone, gersime švarų vandenį!

Sąjūdžio rajono taryba

SĄJŪDŽIO RAJONO TARYBOJE

KAIP jau įprasta, kiekvieną pirmadienį Centrinėje bibliotekoje posėdžiauja Sąjūdžio rajono taryba. Kai kurie jos nariai atostogauja, tačiau posėdžiai dėl to nenutrūksta. Į juos ateina ir Sąjūdžio veikla besidominčių įvairių žmonių.

Liepos 17 d. kalbėtasi dėl rugpjūčio 23 d. paminėjimo Tauragėje, dėl lietuvių kalbos puoselėjimo rajone, dėl įvairių atliekų utilizavimo įmonės statybos prie Pašaltuonio, dėl skundų, gaunamų iš Lomių tarybinio ūkio, ir kitais klausimais.

Liepos 24 d. Sąjūdžio rajono tarybos nariai išklausė Žaliųjų, konkrečiai — jų aktyvisto mokytojo R. Barščiausko informaciją dėl Batakių kaime veikiančio asfalto gamybos įrenginio daromos žalos gamtai, dėl Tauragės miesto sąvartyno būklės.

Liepos 31 d. dalintasi įspūdžiais iš LPS Seimo tarybos posėdžio, kalbėtasi rinkimų klausimu.

Rugpjūčio 7 d. Sąjūdžio rajono tarybos posėdyje dalyvavo LKP rajono komiteto pirmasis sekretorius J. Imbrasas ir rajono Tarybos vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoja V. Spudvilienė. Tartasi dėl rugpjūčio 20 d. organizuojamo Molotovo—Ribentropo pakto 50-ųjų metinių minėjimo Tauragės vasaros estradoje. Aiškintasi, kieno iniciatyva čia didesnė, sutarta, kad šis minėjimas bus organizuojamas bendromis jėgomis, pasirūpinant, kad kuo daugiau tauragiečių jame dalyvautų, kuo didesnį įspūdį jame patirtų. Posėdyje kalbėtasi ir dėl parašų rinkimo po žinomu tekstu dėl Vokietijos — TSRS 1939 m. sutarties, aptarti rinkimų įstatymų projektai.

Rugpjūčio 14 d. galutinai aptartos rugpjūčio 20 d. įvyksiančio minėjimo, o taip pat akcijos „Baltijos kelias" detalės.

Žodžiu, sąjūdininkams nėra kada nuobodžiauti. Visais klausimais ne tik pasitariama, bet ir numatomos galimybės atlikti konkrečius darbus.

Su Sąjūdžio aktyvistais kalbėjosi ir Tauragėje svečiavęsi TSRS liaudies deputatai Vl. Beriozovas, M. Laurinkus. Pasidalinta mintimis visais tauragiečius dominančiais klausimais.

Vis dar nedrąsios Sąjūdžio rėmimo grupės kai kuriuose mūsų darbo žmonių kolektyvuose. Labai rūpi, kad bendromis jėgomis būtų atlikta daugiau įvairių darbų. Tai mums seksis tik vis labiau vienijant pastangas — už Lietuvos darbo žmonių interesus.

PO 50 METŲ TYLOS

RUGPJŪČIO 10-oji — pirmojo ir kol kas paskutiniojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos gimimo diena. Rugpjūčio 12 d. A. Smetonos tėviškėje, Ukmergės rajone, Užulėnio kaime iškilmingai pažymėtos 115-osios buvusio prezidento gimimo metinės. Šventę organizavo Ukmergės rajono Sąjūdžio taryba ir Lietuvių tautininkų sąjunga. Kalbėjo šiuo metu besiburiančių Lietuvoje įvairiausių partijų ir organizacijų atstovai. Kalbėjusieji aptarė Antano Smetonos politinę veiklą, iškėlė jo asmenybę, jo darbus, siejo juos su dabarties Lietuva.

PAGEIDAUJANTIEMS IŠMOKTI POPULIARIŲ DAINŲ TEKSTUS

Palinko liepa šalia kelio,
Pravirko motina sena:
Sūneli, Tėvynė tave šaukia,
Ir vėl bus laisva Lietuva.

O jeigu žūčiau už Tėvynę
Nuo žiaurios budelio rankos,
Mergaite, ir mirdamas kartosiu:
Myliu Tėvynę ir tave.

Laukais pavasaris jau eina,
Lakštutė čiulba vakarais.
Mergaite, papuošk kareivio kapą
Baltais akacijų žiedais.

Mamyte, leisk mane į pievą
Priskinti daug gražių gėlių.
Ir jom papuošt kareivio kapą,
Kad jam ilsėtis būt ramu.

PIRMASIS REISAS: IGARKA—KĖDAINIAI

LIEPOS 28 d. 17 val. Kėdainių kariniame aerodrome nusileido lėktuvas IL—76. Po 48 metų jis pargabeno iš Igarkos į Lietuvą tremtinių palaikus — 120 karstų.

— Tai ženklas nenugalėtos, nepalaidotos, nesunaikintos Lietuvos. Tai nepavykusių Lietuvos laidotuvių ženklas, — kalbėjo kunigas R. Grigas prie tremtinių karstų. — Kaip tuščias Kristaus kapas iki laikų pabaigos žymės amžiną žmonijos gyvenimo vilčių pavasarį, taip šie karstai yra mums mūsų tautos gėdingų sunaikinimo planų žlugimo ženklas. Štai, šiandien jie Laisvės Angelo papėdėje. Šiandien jie — Tėvynėje. Jie nereiškia mūsų pralaimėjimo. Jie reiškia trispalvę mūsų laisvės gyvybę.

Žmonės nori, žmonės ruošiasi pargabenti kuo daugiau tremtinių palaikų.

Rajono LPS taryba renkasi kiekvieną pirmadienį. Kiekvieno mėnesio antrąjį pirmadienį vyksta išplėstiniai LPS rajono tarybos ir rėmimo grupių atstovų susirinkimai, kiekvieno mėnesio ketvirtąjį pirmadienį — LPS rajono tarybos narių susitikimai su žmonėmis. Renkamės Centrinėje bibliotekoje 19 val.

Paruošė Br. JAGMINAS

Redaktorius Julius RAGELSKIS

Rašyti mums: 235900, Tauragė, Pasieniečių 3, Centrinė biblioteka, „MŪSŲ ŽINIOMS".

Spausdina Klaipėdos „Ryto" spaustuvės Tauragės skyriuje P. Žemgulio 11. Formatas A3. Tiražas — 5000 egz. Kaina 5 kap. Užsakymo Nr. 1512.